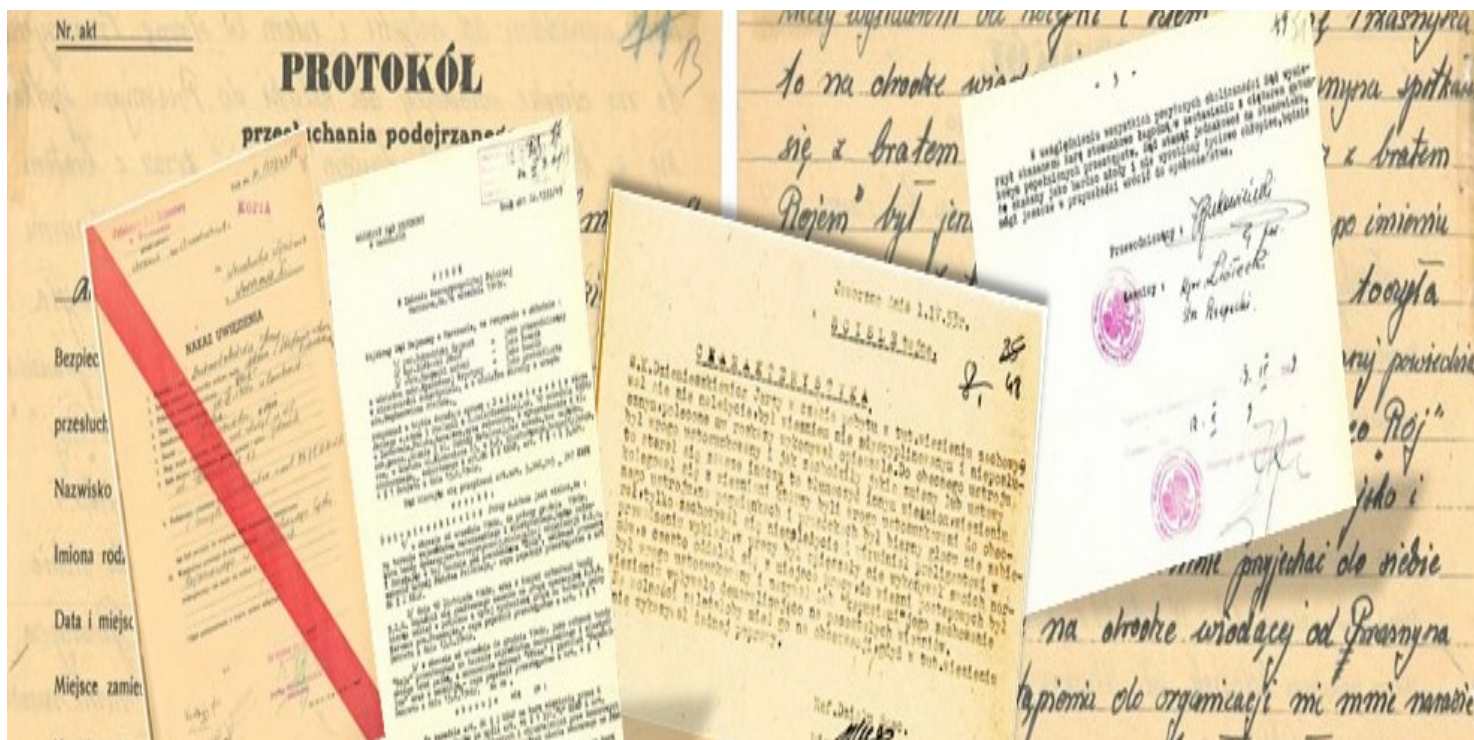

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/podziemie-antykomunisty/95188,Jerzy-Dziemieszkiewicz-Zbik.html>

ARTYKUŁ

Jerzy Dziemieszkiewicz „Żbik”

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA STRZESZEWSKA 22.09.2022

W kartotece zdjęć sygnalitycznych, przechowywanej w Archiwum IPN, znajdują się zdjęcia młodego mężczyzny, wykonane 24 sierpnia 1949 r. w Powiatowym Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Ciechanowie. Zdjęcia te przedstawiają jednego z synów Adama i Stefanii ze Świerczewskich, żołnierza Narodowego Zjednoczenia Wojskowego.

Jerzego Dziemieszkiewicza aresztowano 17 marca 1949 r. w Nowym Mieście Lubawskim. Był młodszym bratem Romana Dziemieszkiewicza „Adama”, „Pogody” oraz Mieczysława Dziemieszkiewicza „Roja”.

Aresztowanie

W 1949 r. Jerzy Dziemieszkiewicz mieszkał w Gdańsku przy ul. Klonowicza 63. W Nowym Mieście Lubawskim pojawił się krótko po tym, jak jego matka i siostra zostały zatrzymane przez służbę bezpieczeństwa. Przyjechał do ciotki, Franciszki Zakrzewskiej, z nadzieją uzyskania schronienia i pomocy. Jak zeznał w śledztwie (pisownia zgodna z oryginałem):

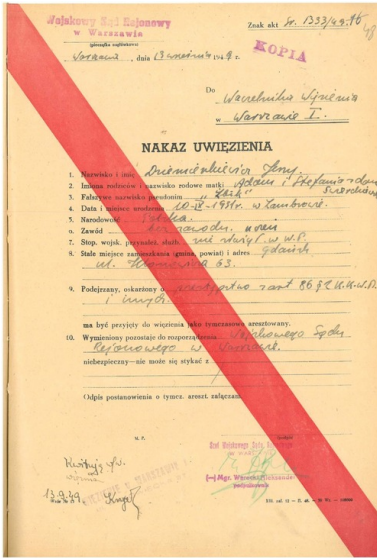
„(...) przyjechałem w sprawie aby ciotka pojechała do Gdańska dowiedzieć się o rodzinę która została aresztowana i żeby mnie zaprowadziła do Chilińskiego który też zam. w Nowym Mieście na co ciotka się zgodziła i zaprowadziła mnie do Chilińskiego ale że Chilińskiego nie zastałem w domu wróciłem się spowrotem do ciotki i ztamtąd zostałem aresztowany”.

Jerzy nie był świadomy tego, że jego aresztowanie było konsekwencją donosu złożonego przez ciotkę. Zatrzymany przez bezpiekę, w trakcie próby ucieczki został postrzelony w nogę i rękę i znalazł się w szpitalu więziennym.

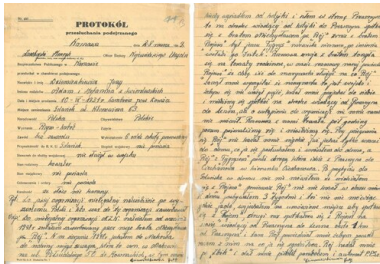

Jerzy Dziemieszkiewicz „Żbik” w 1949 r. Zdjęcia z kartoteki zdjęć sygnalitycznych. Fot. z zasobu

IPN

Nakaz uwięzienia Jerzego Dziemiszewicza w więzieniu mokotowskim. Warszawa, 13 września 1949 r. Z zasobu IPN

Fragment protokołu przesłuchania Jerzego Dziemiszewicza przedstawiający okoliczności wstąpienia do oddziału NZW pod dowództwem „Roja”. Warszawa, 28 marca 1949 r. Z zasobu IPN

Jerzy Dziemieszkiewicz został aresztowany nie tylko za to, że był spokrewniony z „Rojem” i „Pogodą”. Akt oskarżenia zarzucał mu, że od września 1948 r. do 17 marca 1949 r.

„(...) brał udział w nielegalnym związku /N.Z.W./ »Narodowe Zjednoczenie Wojskowe«, mającemu na celu obalenie przemocą demokratycznego ustroju Państwa Polskiego, w którym występował pod ps. »Żbik« i pełnił funkcję członka w bojówce terrorystycznej”

oraz że bez zezwolenia posiadał i posługiwał się automatem PPSz i pistoletem parabellum. Ponadto, 10 listopada 1948 r., wraz z innymi członkami NZW, brał udział w walce przeciwko oddziałom Wojska Polskiego.

W złożonych w trakcie śledztwa zeznaniach przyznał, że wstąpił do oddziału NZW pod dowództwem „Roja” we wrześniu 1948 r. Miał to uczynić na wyraźne polecenie brata, który przeciwny był jego zamiarowi wstąpienia do Marynarki Wojennej. W trakcie 3-miesięcznego pobytu w oddziale nie brał udziału w akcjach zbrojnych, z wyjątkiem jednej (pisownia zgodna z oryginałem):

„(...) będąc w oddziale raz jeden mieliśmy potyczki z Wojskiem gdzie został zabity „Sęp” od tamtej pory żadnych potyczek nie mieliśmy ani też w żadnej akcji udziału nie brałem opuszczając oddział powiedziałem że jestem chory i na tejże podstawie zostałem zwolniony z oddziału przez »Roja« (...) będąc w oddziale po potyczce z Wojskiem w okolicy Karwacza udaliśmy się na Kurpie gdzie przebywaliśmy miesiąc czasu napadów żadnych nie robiliśmy”.

W oddziale NZW „Żbik” przebywał do 8 grudnia 1948 r. Po zwolnieniu pojechał do matki do Gdańska,

„(...) gdzie przebywałem do chwili aresztowania siostry poczym przenieśliśmy się do nowego Miasta gdzie w dniu 17 marca 1949 r. zostałem zatrzymany, podczas czego usiłując uciekać zostałem postrzelony w nogę i rękę”.

Proces Jerzego Dziemieszkiewicza przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie rozpocząć się miał 23 sierpnia 1949 r. Jednak rozprawę odroczone, gdyż więzień został wcześniej, bez wiedzy sądu, przetransportowany do PUBP w Ciechanowie. To wówczas powstały wspomniane wcześniej zdjęcia

Druga strona wyroku wydanego przez WSR w Warszawie 16 września 1949 r. w sprawie Jerzego Dziemieszkiewicza, z orzeczeniem jako kary łącznej m. in. 7 lat więzienia. Z zasobu IPN

Trzecia strona wyroku wydanego przez WSR w Warszawie 16 września 1949 r. w sprawie Jerzego Dziemieszkiewicza. Z zasobu IPN

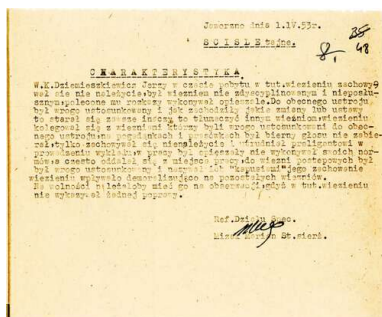
Kara za działalność podziemną

Zgodnie z wyrokiem wydanym 16 września 1949 r. Jerzy Dziemieszkiewicz został skazany na karę łączną 7 lat więzienia z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres lat 4 i przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa. Stwierdzono przy tym, że:

„(...) Sąd wymierzył skazanemu karę stosunkowo łagodną w zestawieniu z ciężarem gatunkowym popełnionych przestępstw. Sąd stanął jednakowoż na stanowisku, że skazany jako bardzo młody i nie wyrobiony życiowo chłopiec, będzie mógł jeszcze w przyszłości wrócić do społeczeństwa”.

Jerzy Dziemieszkiewicz „wrócił do społeczeństwa” w 1953 r., gdy postanowieniem WSR o zastosowaniu amnestii (został nią objęty jako młodociany) zmniejszono mu karę do 3,5 roku więzienia z jednoczesnym utrzymaniem kar dodatkowych.

Wyrok odbywał od 14 grudnia 1949 r. w osławionym więzieniu w Rawiczu, a od 19 maja 1951 r. w więzieniu dla młodocianych w Jaworznie. Po opuszczeniu więzienia, w marcu 1953 r., przebywał początkowo u siostry w Makowie Mazowieckim, a później zamieszkał w Zambrowie.

Charakterystyka więźnia karnego

Jerzego Dziemieszkiewicza.

Jaworzno, 1 kwietnia 1953 r. Z

zasobu IPN

Po zwolnieniu bezskutecznie ubiegał się o wcześniejsze przywrócenie utraconych praw publicznych i obywatelskich. Jego wniosek postanowiono pozostawić

„(...) bez dalszego biegu z uwagi na kontrrewolucyjny charakter przestępstwa i brak szczególnych podstaw do uwzględnienia w/w prośby”.

13 marca 1992 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie uznał wyrok wydany przez Wojskowy Sąd Rejonowy 16 września 1949 r. za nieważny

„albowiem czyny przypisane Jerzemu Dziemiszkiwiczowi związane były z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”.

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ